

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԱՔՐՈՒԹԻՒՆ

Հ Ա Յ Ե Կ Ե Ղ Ե Ց Ի

Ամերիկայի հայք.

Ամերիկայի «Նուիրակ» կրօնական պաշտօնաթերթը (թ. 7.) հաղորդում է որ յուլիսի 22 (ն. տ.) Նիւ-Եօրքի հայ եկեղեցու անդամների ժողովը գաղտնի քուէարկութեամբ կատարել է հոգաբարձական ընտրութիւն և ընտրուել են ինն անձինք:

Յաւալին այն է, որ տեղւոյն հայութիւնը երկպառակուած է և կրքերին զօհ են բերում ամենանուիրական բաները: Թէև նոր հոգաբարձութիւնը ընտրուած ու հաստատուած է, սակայն հինը չի յանձնում կնիքը, հաշիւներն ու գոյքերը: Թողնելով այլ պատճառները, երկպառակութիւնը սուր կերպարանք է ստացել Տ. Մուշեղ եպիսկոպոսի պատճառով, որին մի կուսակցութիւն կամենում է առաջնորդ տեսնել Ամերիկայի, թէ և ինքն Տ. Մուշեղ հրաժարում է, և Ս. Էջմիածնի կառավարութիւնն ու Կ. Պօլսոյ պատրիարքարանը հիմնուելով եկեղեցական կանոնների վերայ անկարելի են գտնում Տ. Մուշեղ եպիսկոպոսի առաջնորդութիւնը:

Նոյն «Նուիրակ» թերթը առնելով Հայրենիք-ից գրում է, որ Ամերիկայի հայերից ոմանք փափագում են իրանց թեմը Կ. Պօլսոյ պատրիարքութեան կցել: Սակայն պատրիարքարանի քաջասական պատասխանը ստանալուց յետոյ, յաւելցնում է լրագիրը, «այն խումբ մը մարդոց նորագոյն բաղձանքը Սոի կաթողիկոսութեան միացնելն էլ. եթէ այս ալ չյաջողի, Աղթամարայ կաթողիկոսութեան... Եթէ և ոչ մէկին միանալու արտօնութիւն տրուի... իրենք պիտի կազմեն անկախ թեմ»:

Շատ տեղեր հովիւները կամ պարտաւորուած են հրաժարուել, կամ հրաժարում են:

Ամերիկայի հայոց այս ցաւալի կազմալուծման հանգամանքում մխիթարական է կարգալ նոյն «Նուիրակի» մէջ որ

ա. Հայ եկեղեցաւոր տիկնանց ընկերութիւնը որ կազմուած է 1910 թուին և ազգայնոց խառնակ վիճակի պատճառով դործ չէր սկսել, խոստացել է աջակից լինել նորընտիր հոգաբարձութեան և Նիւ-Եօրքի եկեղեցու պայծառութեան համար հոգալ:

բ. Որպէս զի հայ մանուկները շուժանան մայրենի եկեղեցուց ու իրանց ազգութիւնից, սեպտեմբեր ամսից պէտք է սկսուեն մանուկների համար կիրականօրեայ կրօնական դասախօսութիւններ: Տեղի և ժամերի համար ծանուցումն կըլինի:

ՕՐԹՈՂՈՒՅՍ ԵԿԵՂԵՅՈՒ ԽՍՏՈՒԹԻՒՆԸ ԱՌ ՀԱՅ ԵԿԵՂԵՅԻՆ

«Բիւզանդիոնը» (յուլ. 12) լսելով Բուլղարիայից եկած մի քահանայից, յայտնում է, որ բուլղարական Սինօզն էլ հետեւելով յոյն Սինօզի կարգադրութեանը, հաղորդել է հայ հոգևորականութեան, թէ այսուհետեւ բուլղար քահանաները հայերին հաղորդութիւն չպիտի տան և ննջեցեալների թաղում չպիտի կատարեն, այլ միայն յուղարկաւորութեան ներկայ պէտք է գտնուեն: Վերջին անգամ Զումայի մէջ մի ննջեցեալ պատահած լինելով նոյն ընթացքին են հետեւել բուլղար քահանաները և երբ հարցում է ուղղուել իրանց, այդ պատասխանն են տուել:

Ինչպէս գիտենք, այս որոշումը առաջ տուել էր Կ. Պօլսոյ յոյն Սինօզը, հիմա էլ նոյնը դործադրում է բուլղար եկեղեցին, առարկելով որ ինքն օրթոդոքսութեան անբաժան մասն է կազմում և իւր դաւանութիւնը նոյն է: Բուլղար Սինօզի այս կարգադրութիւնը հաղորդուած է էկզարխին: «Բիւզանդիոնը» առաջ բերելով օրթոդոքս եկեղեցու այս խստութիւնը, աւելացնում է.

«Միայն կը զարմանանք, որ օրթոդոքս դաւանութեան և վարդապետութեան այդ նրբամտութիւնները

հիմա միայն միտք կիյնան, տարիներով հակառակը գործադրուելէ յետոյ և այս ալ այնպիսի ատեն մը երբ հայերէն աւելի՝ յոյներն ու պուլկարներն են որ քրիստոնեայ հասարակութեանց համերաշխ գործակցութեան և իրարու հանդէպ սիրալիր վերաբերման պէտքը կը շեշտեն»:

ՀԱՅ ԿԱԹՈՒԼԻԿ ԵԿԵՂԵՑԻ

Վեներալի Մխիթարեան միաբանութեան հարիւրամեայ եւ նրա արբանձօր յիսնամեայ յօբելեանները

Օգոստոսի 26-ին Վիեննայի Մխիթարեանները տօնեցին իրանց միաբանութեան հաստատութեան հարիւրամեակը և իրանց վանահայր Գովրիկեան Գրիգորիս արքեպիսկոպոսի քահանայութեան յիսնամեակը եկեղեցական մեծ հանդիսաւորութեամբ:

Վիեննայի Մխիթարեան միաբանութիւնը մի հատուածն է Վենետիկի Մխիթարեան միաբանութեան, որից 1773 թուին անջատուելով՝ սկզբում տեղաւորուեց Տրիեստում և ապա վերջնականապէս, 1811 թուին, հաստատուեց Վիեննայում:

Վիեննայի Մխիթարեան միաբանութիւնը հայ գրականութեանը մեծ ծառայութիւն է մատուցել որպէս մի ուսումնական հաստատութիւն հրատարակելով լեզուաբանական, պատմական և հայագիտական ուսումնասիրութիւններ թէ ինքնուրոյն և թէ թարգմանական:

Գովրիկեան Գրիգորիս արքեպիսկոպոսը, որի քահանայութեան յիսնամեակն էլ կցուած է միաբանութեան հարիւրամեակի տօնին, բացի իւր այլ գրական վաստակներէց, յայտնի է Ունգարիայի հայ գաղթականութեան անցեալի և ներկայի ուսումնասիրութեամբ, որ մեր գաղթականների պատմութեան համար մի մեծարժէք նիւթ է:

ԹԵՐՂԵԱՆ ԵՎԻՍԿՈՍՈՍՆ ՈՒ ՎԱՏԻԿԱՆ

«Bakı» (№ 193) լրագիրը, «La Presse associée»-ի հեռագրերից առնելով գրում է.

Վատիկանում շատ պախարակում են հայ կաթողիկոսների պատրիարք Թերղեանին այն պատճառով, որ նա փոխանակ Կ. Պոլիս գնալու և աշխատելու համաձայնութեան գալ հայ ազգային ժողովի հետ, հրաժարական է տուել. Պապը հրաւիրել է նրան Հռոմ պատուէրներ տալու և իւր տեղը ուղարկելու, բայց Թերղեան եպիսկոպոսը առանց Վատիկանի գիտութեան տուել է իւր հրաժարականը Կ. Պոլսում. Թերղեանի հրաժարականը ծանրացնում է ստեղծուած դրութիւնը և նրանով, որ այժմ կան արդէն երկու հրաժարուած պատրիարքներ, և երկիւղ կայ թէ ազգային ժողովը օգտուելով իւր արտօնութիւնից, չի ձեռնարկի երրորդ պատրիարքի ընտրութեան, և գրանով նոր ըարդութիւնների առիթ կը տայ:

ՀԱՅ ԲՈՂՈՔԱԿԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻ

Նոր համայնք:

Ներքին գործոց նախարարութիւնը, ասում է «Bakı» (№ 192), թոյլ է տուել Բաքւում ապրող հայ բողոքականների առանձին լուտերական—բողոքական համայնք կազմելու:

ՕՏԱՐ ԵԿԵՂԵՑԻ

ՌՌԻՍ ՊՐԱՌՈՍԼԱՅԻ ԵԿԵՂԵՑԻ

Համառուսական Եկեղեցական ժողովի մասին.

Սրբ. Սինոդում, գրում է «Церк. Вѣст.» (№ 34), տիրում է այն համոզումը, թէ մօտիկ ժամանակում համառուսական ժողով գումարելու ոչ մի հիմք չկայ. Առաջին,